

Vertesz Aba reszketve húzta össze magán enyhébb hidegben is komolytalan vastagságú, súlyos mínuszok közepette pedig nyilvánvalóan tehetségtelen hatékonysággal szolgáló télikabátját, amelyről egy ideje két gomb is hiányzott. Ez azonban az anyag elfogadhatatlan teljesítménye miatt nem osztott, nem szorzott. Ilyen csontig hatoló hideg évek óta nem járt Budapesten, most viszont, ahogy mondani szokás, beköszöntött. Az ékszerész ezen az éjszakán nagyon régi, sejtelmes teleket idéző ködös világot érzékelt maga körül. A Rákóczi úton, sőt, immár a Kossuth Lajos utcán haladt, szíve szerint csak ballagott volna, ám erősen fázott, és ez gyorsításra készítette. Az úttest kellős közepét, a záróvonalat választotta, mint minden éjjel. Nekidőlt a télnak, előrehajolt, ment állhatatosan az Erzsébet híd irányába, s talán mert hajnali három óra volt, mely — arányait tekintve — világszerte a legtöbb öngyilkosság elkövetésének időpontja, ráadásul téli hajnali három, nehéz sóhajok törtek fel belőle. Valamint némi káromkodás a csontig hatolás miatt. Még a friss, rossz álom fogásában volt, még nem engedte el az élmény. A csípős idő, mely váratlanul tört a városra, egyetlen porcikájának sem esett jól, különösen igaz ez az arcra, azon belül az orra és a fülekre. Sapkával e pillanatban nem rendelkezett. Természetesen volt neki, sőt, fontosnak is tartotta a használatát, gyerekkorában magán kívül nem ismert senki mást, aki annyira komolyan vette volna, hogy télen a hajhagymák érdekében, nyáron a napszúrás elkerülésének céljából mindig, minden körülmények között fedje be fejét. Később felnőttként sem mulasztotta el soha a hajszárítást, bár bosszantotta, hogy dús, az idő kegyetlen előrehaladtával jottányit sem gyérülő hajának nedvtelenítése egy-egy uszodalátogatás alkalmával hosszas időráfordítást igényelt. Ugyanakkor nem is olyan halvány félelem költözött szívébe arra a gondolatra, hogy ha vizes fejjel megy levegőre, megfázik majd. Így volt ez júliusban és augusztusban is. Mikor még uszodába járt.

Most tél volt, tiszta január. Csaknem megbánta már, hogy ezen az éjszakán is útra kelt, de a dolgok természetéből adódóan nem tehetette meg, hogy ne keljen, a dolgok természete fölött nem volt hatalma. Ment a fájdalomadagjáért, mennie kellett, ez nem volt kérdés; kötelező gyakorlat, nem szabadon választott. Az útra kelés ez esetben egyszersmind menekülés is volt a szobából az átéltek (aludtak) miatt. A kiskörúti nagy kereszteződés tájékán kezdett szabadulni az álom okozta sokktól, a hideget pár lépéssel később már-már megtisztítóan érezte, és ha ez nem lett volna elég a megnyugváshoz, szállingózni kezdtek a hópelyhek is, ami olyan meseérzetet keltett benne, hogy hirtelen maga sem tudta, hányadán áll a helyzettel, hogyan is kellene értékelnie.

Mire a Puskin mozi elé ért, harmadáig szívta közepes vastagságú, inkább tehát vékony vaníliás szivarkáját. Ez barnállott jobb kezében, az egészen durván dermedt mutató- és a középső ujj között. A szivar alig pislákkolt, megpróbálta megölni a hideg, majdnem sikerült neki, mert Vertesz Aba ritkán szívott rajta. Így aztán félő volt, hogy a piros kis tűz elalszik, elhull az elemekkel vívott küzdelemben, semmivé lesz. A hintőporszerűen hullókató, egyre sűrűbb pelyhek látványától Vertesz újabb mély sóhajt hal-

latott, egyszerre volt ez ámulat és nosztalgia, a hangulat azonban inkább ódon mesekönyvek színét, illatát, világát idézte számára, nem saját élményekre emlékeztette. Rövid köhintés is elindult a torka felől, ez egyszerűen csak a melengető hangulattal együtt mégiscsak kellemetlen hidegnek, valamint egy elővigyázatlanul túl mélyre szívott slukknak volt tulajdonítható.

Jobb kezének gyűrűs- és kisujját a zsebébe erőltette. Így mindössze a nagy helyzete maradt megoldatlan, két ujj szivart tartva dolgozott, kettő melegben pihent, bár a zseb inkább csak egy-két fokkal volt melegebb a levegőnél, vele viszont, a nagyujjal nem tudott mit kezdeni. Másik kezét kesztyű védte, azt védhette, abban nem parázslott szivar. Vertesz a kesztyű segítségével, vagy inkább az általa képzett akadályon keresztül kísérte meg — nem ügyesen — valamiképpen összetartani a stratégiailag fontos helyekről gombokat nélkülöző kabátot.

Alighanem a külső és a belső érzet összeütközése — azazhogy a fázás, illetőleg a meseélmény — okozta a zavart tanácstalanságot, mely egy rövid, utolsó szippantást követő szivareldobást, valamint mély, de azért válságba nem süllyesztő elbizonytalanodást eredményezett. Az ékszerész néhány évvel korábban kezdte meg akkor még nem rituális kései menetelését. Kezdetben gyakorta tett rövid, majd egyre hosszabb sétát a Belváros általa preferált utcáin, lassan kialakult, hogy többnyire éjfél után. Általában minden kézzelfogható cél nélkül. Kedvelte a várost, különösen a kihalt Budapestet, vonzották a napközben forgalmas, éjszaka azonban néptelenül ásító területek. Egyébként is szeretett egyedül lenni, nem bánkódott különösebben üzletének kicsiny forgalma miatt sem. Sétái során egy ideig ismeretlen utcákat, épületeket igyekezett felfedezni, nagyjából másfél éve azonban történt valami, érte egy máig érthetetlen, mi több, végső soron értelmetlen élmény, azóta monomániásan követte ugyanazt az útvonalat. Minden áldott éjszaka. Az út során sem oda-, sem visszafelé nem töprengett, nem mélyült el semmiféle problémában, nem elemelte a napot, a tegnapot sem és a holnapot sem, nem igényelte, hogy tisztán lássa, mi vonzza például magában a sétában, mi készíti az útvonal szigorú betartására, miért kell neki a Tabán dombjaira mennie ha esik, ha fúj. Régen leszoktatta magát az érzésekről is, nemcsak a gondolatokról, nem akart megfejteni semmit, mint ahogy az álmoktól is elköszönt, szintén tudatosan, emiatt el is töltötte némi büszkeség. Nem akart álmodni, évek óta nem is álmodott, csak ezen az éjszakán.

Átlagosan kedélytelen januári nap volt ez, reggeltől éjfélig nem történt semmi különös. Az üzletbe összesen négyen tértek be, ketten délelőtt, ketten délután. Egy hatvan év körüli kövér férfi vastag jegygyűrűt keresett, egy fiatal, szintén nem karcsú nő ezüst nyakláncot szeretett volna elefántos medállal, ketten csak úgy nézelődtek. Négyeszer csilingelt a csengőcske, ő fel sem állt a látogatók betértekor, a két nézelődő csak köszönt, és csak befelé, a nő a nemleges válasz után azonnal kifordult az utcára, láthatóan rosszul esett neki, hogy az üzletben nem tartanak elefántos medált, kicsit meg is sértődött, egyedül az idős vőlegény volt beszédes kedvében, vele muszáj volt néhány szót váltani. Nem

sokat, főként, hogy ő sem vásárolt. Nem volt kellő vastagságú jegygyűrű, az üzletben a közép méretek uralkodtak, mindentől átlagméret, átlagáron. A szélsőségek nem érezték jól magukat, és Vertesz Aba sem kereste a szélsőségeket. Kicsit korábban zárt be a szokásosnál, fájt a szeme, ma különösen zavarták a csillogó ékszerek, mint ahogy zavarták nyaranként a csillagok is, a telet jobban bírta. Nulla forint bevétellel zárta a napot, ezt szarkasztikus mosollyal konstataulta, hazament közelben lévő lakásába, ledőlt egy székre, majd némi tünődés után elfogyasztotta igen szerény vacsoráját. Nézte a tévét, vagyis hát inkább csak kapcsolgatott egész este, nem volt kedve egyik műsorhoz sem, várta, hogy teljen az idő, éjfél után szokott elindulni.

Három-négy órás alvásigényét többnyire az éjszaka hajnalba torkolló felében elégítette ki. Egy pillanat alatt volt képes elaludni, hogy aztán egészen az ébredésig mozdulatlanul fekdőjön, emlékezet nélkül mindenre. Úgy aludt, mint egy hulla. Ez akkor is így történt, amikor az álmoság legapróbb jele nélkül hunyta be a szemét. Most más volt a helyzet, fáradtnak érezte magát, nem tudta, mitől, nem is érdekelt. Ledőlt kicsit, pihenni akart éjfélig. Ahogy becsukta a szemét, azonnal érezte, hogy túl mélyről hívják, esélytelen az ébren maradásra.

Egészen szörnyű álma volt.

Esős időben, ismeretlen földúton járt, elhagyatott, komor vidéken. Sötétben, ijesztő hepehupákon haladt át, az utat árkok szegélyezték mindkét oldalon, és ő nem tudta, hová kell eljutnia. Alig látott, néhány méternyire csak, másodpercről másodpercre nőtt a köd, rossz érzés fogta el. Sietni kezdett. Hátulról kutyaugatást hallott. Önkéntelenül gyorsított, a csaholás mégis egyre közelebből hallatszott. Nem fordult hátra, nem mert. Tudta, hogy nemsokára véget ér az út, nem lesz hová tovább menni. Azt is tudta, hogy nem segít senki rajta. Futni kezdett, pontosan érezte, hogy a kutya is gyorsít. Felkészült a harapásra, a fájdalomra, őrijtő volt a kiszámíthatatlanság, mikor mar bele. Ekkor, mint egy mentőcsónak a pokol vizén, korhadt, roskatag viskót látott meg az út bal oldalán. Teljes erőből rohant. Saját zihálása és a kutya lihegése egyszerre zajongott benne, az állat mintha nem is mögötte lett volna, inkább rajta, nem értette, miért nem érzi még a harapást. A sufni bejáratát nem kereste a szemével, valahogy tudta, hol van, mintha az övé lett volna, azon az oldalon volt az ajtó, ahol számított rá, odaugrott, résnyire nyitva volt, várta a menedék. A legutolsó pillanatban érkezett, magára rántotta a felnyikorduló ajtót. Teljes sötét fogadta. Nekifeszült az ajtónak, jól tette, már tolták befelé. Megrémült, mert nem volt biztos abban, hogy kutya akarja rátörni a világot. Az a valami iszonyú erővel támadott, ő tartotta az ajtót, de érezte, hogy az örökkévalóságig nem fogja bírni. Nehezen vallotta be magának, ám belátta: szembe kell néznie az üldözővel. Fogytán volt az ereje, egyre nagyobb nyomás nehezedett rá, de még kitartott, aztán amikor úgy érezte valamiféle titkos érzékszervvel, hogy a sötétben is megvilágított valami, nagy levegőt vett és elszánta magát. A torkában dobogott a szíve, remegett a félelemtől, miközben nőtt benne kitörés vágya, úrrá lett rajta a fatalizmus, és a maga számá-

Egressy Zoltán Záróvonal

ra akkor már nem is váratlanul elengedte az ajtót. Egy pillanat volt az egész, fényt látott, semmi mást, felordított, de ezt nem hallotta a másik, fülsüketítő, velőtrázó üvöltéstől, a hangtól, amire, tudta, mindig emlékezni fog, ha egyetlen másodperccel is túléli azt, amiben van, a hangtól, amely majdnem felrobbant a fejében, amely sem állati, sem emberi nem volt.

Saját zihálására, kétségbeesett mozdulatára ébredt, amellyel felült az ágyon.

Hangosan lihegett. Ránézett az órára. Háromnegyed három volt.

Felkelt, sétált pár lépést, próbált nyugodtan lélegezni, kibotorkált a konyhába, remegő kézzel vizet engedett egy napokkal korábban elől felejtett pohárba, a szájához emelte, kortyolt kettőt. Visszament a szobába, az ágyára nézett, aztán megint az órára. Kisietett az előszobába, felvette a cipőjét, a fogason lógó télikabátot, a sapkát elfelejtette. Kiment a lakásból.

Sem megérteni, sem feldolgozni nem akarta az álmot. Tudta, hogy csak néhány percig nyomasztja majd, tovább nem, rutinja van a felejtésben, a legjobb mindent kitörölni, nem kutatni a jelentést, úgyse jut semmire a jelekkel. Harminc éve még kíséreltetett megfejtésekkel, aztán rájött, hogy minden jelentheti az ellenkezőjét is. Ahogy kilépett a kapun és rákanyarodott a Rákóczi útra, valamiféle hálát érzett. Nem volt világos, ki vagy mi miatt, a maga egykori döntéséért, vagy a sors felé, mindenestre hálát érzett, amiért egyedül él. Itt van ez a hajnal például. Nem kell magyarázkodni senkinek, miért indul el. Megkereste zsebében a szivarkás fémdobozt, volt még benne két szál Diamonds extra „cigarillos”, egyet kivett, ott lapult ugyanabban a zsebben a pici öngyújtó is, egyik oldalán sárga-kék rajz, a másikon vonalkód, de fújta a szél, könnyebb lett volna a kapualjban rágyújtani, ahogy máskor, mindegy, most már így alakult. Talán az álom miatt sietett ki annyira, minél előbb az utcán akart lenni. Valóban nehezen ment a tűzpattintás, negyedszerre sikerült. Felnézett az égre, homályos volt, gomolygó, téli módon felhős, mindez persze alig látszott a fény hiányában. Ekkor reszketve húzta össze magán enyhébb hidegben is komolytalan vastagságú, súlyos mínuszok közepette pedig nyilvánvalóan tehetségtelen hatékonysággal szolgáló télikabátját.

A szokásos útvonal az Erzsébet hídon át vezetett a Tabánba. Az út huszonöt percig tartott. Normál esetben. Most érezte, hogy gyorsabban teszi majd meg, visszafelé pedig még sebesebben. Ha nagyon fázna, az utolsó métereken futni fog. A Tabánban következik majd némi séta a domboldalon, egészen addig, míg az érzés meg nem érkezik. Mindig megjött, nem váratta sokáig érzőjét, enélkül másfél éve nem múlt el éjszaka. Pontosan emlékezett a megmagyarázhatatlan első alkalomra, amikor áthúzta, átcibálta valami hívás őt a hídon, amikor először nem kanyarodott el a Belgrád rakpartra, amikor át kellett harcolnia magát Budára. Nem akarta, muszáj volt. Éjszaka történt, nyáron, időnként autók húztak el mellette a hídon, nem tudott közepén menni. Telente igen. Ezt szerette, a közepén levést, a nyugalmat, a kockázatmentességet. A híd vége felé, már Budán kis izgalom

tört rá, így volt ez mindig, menetrendszerűen jött az izgalom, de oda kellett érnie a dombhoz ahhoz, hogy megérkezhesen az odahömpölygő, rásimuló sejdülés. Az a kis átfutás, amely mindig szemből érte, aztán tetőtől talpig, felülről lefelé suhant át rajta, mint egy könnyed sugárzás, egy kis szívhullám. Pici, édes fájdalom. Nem táplálkozott semmiből, nem figyelmeztette semmire. Kívülről érkezett, mégis mintha belül született volna meg. Nem jelentett többet önmagánál, nem keserítette el, nem volt ez elmulasztottságok, jóvátehetetlenségek, értelmetlen holnapok miatt érzett lelkiismeret-furdalás, semmi ilyesmi, nem támadta őt, nem tiporta el, nem bántotta, hívás volt egy mély színekkel, nagy tartalmakkal bíró ismeretlen világból, ennyit érzett, többet nem. Meg annyit, hogy kibírhatatlan lenne a létezés, ha nem jönne érte minden éjszaka.

Soha nem próbálkozott a séta elbliccelésével, nyilvánvaló volt, hogy az érzés kizárólag itt törhet rá, soha, sehol máskor. Aktív üresség, gyors lefolyású, télen-nyáron kötelező napi adagja valaminek. Amint megkapta, mindig mindjárt hazaindult. Ismét a híd és az úttest közepén, a záróvonalon, felszabadulva, gondolatok és elhatározások nélkül.

Ezen a hideg, rossz, álmos januári éjszakán érthetetlen dolog történt. Megérkezett a Tabánba, a domboldalra sétált, ahogy mindig. Nem jött az érzés. Várta türelemmel, nem siettetta, a hideghez is hozzászókkott, sokat segített, hogy immár mindkét kezén kesztyű volt. Eltelt fél óra. Sétálni kezdett. Átnézett a Krisztina körút túloldalára, a híd lába felé. Vonzani kezdte a kék útjelző táblácska, amit nem is láthatott igazán, inkább csak érezte, hogy ott van. Lelépett az úttestre, és ez majdnem végzetesnek bizonyult, egy gyakorlatilag hang nélkül érkező piros Nissan a semmiből ért oda, óriásit fékezett, Vertesz Aba szerencsére visszalépett a járdára, nem történt baj. A Nissan gázt adott, ketten ültek benne, fiatal sofőr mellett fiatal nő, húszévesek lehettek, nyugodtan, hosszan nézték az idősödő hajnali embert, ő is őket, úgy érezte, szeretettel figyelik őt. Az autó a híd felé távolodott, egy darabig nézett utána, aztán átkelt az úton, odament, ahol a táblát sejtette, valóban ott kékkelt. Két nyíl mutatott rajta jobbra és balra lefelé, választható opciót kínálva az autósoknak. Elnézett a víz felé. Miért is van itt. Miért is van itt.

A Krisztina körúton halványan, de égtek a lámpák, ám egyszer csak megcsökkent a fény ereje. Majdnem vaksötét borult a tájra, a hideg még erősebbnek tűnt. A sötétben valaki közeledett. Hunyorgott, próbálta kivenni, ki az. Nem félt egy pillanatra sem, ezt nem értette. Férfi közelgett, aztán már az is látszott, hogy nehezen jár, botot tart a kezében. Az arcát nem tudta jól kivenni, kalapot viselt, az volt az érzése, hogy egyenesen felé tart, és nem veszi le róla a szemét.

— Aba — szólította meg a férfi még olyan messzeségből, amelyről valószínűtlen a felismerés lehetősége. — Te vagy az, barátom?

A hang ismerős volt, de nem válaszolt, nem tudta beazonosítani egyelőre.

— Aba, Vertesz Aba, meg sem ismeresz?

Laád Bulcsú fiziológus volt, a biológia és embriológia európai hírű szaktekinétye, a tudós, aki négy év megfeszített munkájával alkotta meg a Hipnotoxin nevű álomirtót. Amiből aztán nem adott senkinek.

Vertesz szólni sem bírt. Érezte, hogy valami megzökkent, felelni akart, de Laád Bulcsú nem várt választ, megemelte kalapját, és továbbhaladt ugyanazzal az alacsony sebességgel, amellyel érkezett. Vertesz utána akart szólni, nem találkoztak, mióta híres lett, újságban olvasott gyerekkori barátjáról és a titokzatos tárlalmányról, amely volt is, meg nem is, az alvás megszüntetését célozta, minisztériumok érdeklődtek utána, egyszer állítólag el is rabolták a tudóst a nemzetbiztonságiak, de nem szedtek ki semmit belőle. Lám, ő nem alszik, talán magának kikevert egy adagot.

Mint valami látomás, úgy jött, és úgy is tűnt el Laád Bulcsú a Dózsa György tér irányában. Vertesz még mindig az útjelző táblánál állt. Hirtelen megütdött a szíve. Belülről, mélyről, nagy csapással. Közel hajolt a kékséghez, elővette öngyújtóját, odavilágított. Karcolást keresett, egy harminc évvel ezelőtti bevésést, női nevet, egy Nórát, amelyet ő vésett bele a táblába, éppen ebbe. Felmerült benne a gondolat, nem cserélték-e ki, de érezte, hogy nem; ez lesz az, ennek kell lennie. És mégsem: nem volt ott semmiféle véset. Percekig nézte, nem talált semmit. Vissza próbálta képzelni magát három évtizeddel korábbra, gondolkodni akart erről a Nóráról, nem jutott eszébe semmi. Csak valami sajtós, semmi más. Harminc éve itt járt egyszer, biztosan így volt, kulccsal véste bele a négy betűt a táblába. Már nincs itt, kitörölt mindent az idő.

Visszasietett a domboldalra, megint összereszkett a hidegtől.

— Én őt szerettem — mondta hangosan.

Az a lány most szintén ötvenéves valahol.

Várt tovább türelemmel. Nem jött semmi érzés. Ez félelmetesebb volt az álomnál, Laád jövetelénél, a nissanos életveszélynél, a felejtésnél.

Egy órán át várta.

Akkor úgy érezte, meg fog fagyni. Sejtette, hogy nem tud elaludni a mai adag nélkül, talán soha nem tud elaludni, ha nem kapja meg, ami jár neki. Úgy szerette a hazautat, és most csupa kétségbeesés. Maradjon még, várja a pici szűrást a szívbe, amiről majd nem gondolkodik hazafelé, vagy induljon? Elhagyta őt valami, az a kényszerképzelet támadt, hogy elvették tőle azt az egy dolgot, ami az övé. Viszont az sem kizárt, hogy átok múlt el, talán túl van valamin. Lökődte az idő.

Lehúzta a kesztyűjét, rágyújtott az utolsó cigarillóra. Nagyot szívott belőle, ezúttal a másik kezébe fogta, most a jobb kézre került vissza a kesztyű. Elindult. Rákanyarodott a hídra, lépegetett közepén, a hideg és a kétségbeesés mardosta, már a pesti oldalon járt, a korláthoz lépett. Nézte a hömpölygő, ellenséges feketeséget. Hallotta a folyó hangját, hallotta a januárt, és hirtelen hála öntötte el megint, szinte boldog lett, mert arra gondolt, mégiscsak jó minden, milyen jó, hogy nem húzzák súlyok, nin-

csenek kötelességek, milyen jó, hogy egyedül van. Ki értené meg a sétákat, ezt a hídon állást?

Aki felvarrná a gombokat. Ötvenéves valahol.

Nézte a mélységet. Vesz majd egy új télikabátot.

Addig maradt a hídon, míg el nem szívta a szivart. Bepöckölte a Dunába, bedobta az üres dobozt is, felvette a másik kesztyűt, összehúzta a kabátot, visszatért az úttest közepére, és az álomirtó tudósról kezdett gondolkodni. De csaknem egészen a híd végéig. Ott gyorsított, mert minden addiginál erősebben kezdett fájni mindene.

Ahogy próbált egyre sietősebben haladni, érezte, hogy lassulni kezd. A fények szüdeleztek már, homály volt, köd volt. Megindult a forgalom, ő kihúzódott a jobb oldalra, akadt egy-két szembejövő gyalogos is, néhányuk szemében csodálkozás ült. Biztosan a januáron ámuldoznak. Ezen a nagy vízen. A homályon, mindenben. Lépett, tette a lábait egymás után, de alig haladt, olyan volt, szörnyű, mintha helyben járna. Melege lett, levette a kesztyűjét, el is dobta, levette a kabátot is, nehéz, azért nem tud lépni, letette a földre. Végre leért a hídról. Óráknak tűnt minden méter megtétele. Elhatározta, hogy a következő szembejövőtől segítséget kér, egy középkorú nőhöz odafordult, de nem jött ki hang a torkán. Egyre többen kerülgették, és már érezte, hogy nem fog sikerülni, nem látott aggodalmat a szemekben, mindenki erős volt, nagykabátban járt, begombolkozva, gyorsan haladtak el, hátulról is megelőzték. A Ferenciek terétől a Kazinczy utca sarkáig egy órán át tartott az út. Akkor már úgy esett a hó, mint a legeslegszebb mesekönyvekben. Nem látott el a Keleti pályaudvar nagy órájáig, hat órát mutatott, mely — arányait tekintve — világszerte a legtöbb szívhalál bekövetkeztének időpontja. Még az jutott eszébe, aminek persze nem örült, hiszen nem szeretett gondolkodni, hogy kíváncsi, igen, tulajdonképpen kifejezetten kíváncsi arra, vajon miért ezen a reggelen, miért éppen ezen a reggelen hal meg.